

*“Spomni si, Gospodi, bashtite i bratjata nashi
zaspali s nadezhda za vyzkresenie i zhivot vechen
i vsichki pochinali v nabozhnost i vjara,
i oprosti im vsjako sygreshenie,
volno i nevolno,
koeto sygreshiha s rechi, ili s delo,
ili s misyl.”*

Nikola N. Barosh, myzh na sestrata na baba mi, tyrgovec sys surovi kozhi na edro, pristignal v Saraevo kym kraja na minalija vek kato chirak ot selo Cyrni Lug nad Bosansko Grahovo, otkydeto bil i Gavrilo Princip. Kato mlad dobrovolec otishyl prez 1914 godina sys srybskata vojska na vojna i preminal s neja prez Albanija. Sled kato se vyrnal v Saraevo, byrzo stanal mnogo zamozhen iznositel na kozhi za Gyrcija i Anglija, a ot prostornite mu skladove se nosela ostrata mirizma na shtavena kozha po cjalata ulica Milosh Obilich, blizo do Bashcharshija. Shest pyti faliral i pak stypval na kraka, zashtoto seljanite mu donasjali kozhi na veresija, za koito vinagi, pokysno, kogato se zamognel otnovo, plashtal mnogo poveche, otkolkoto struvali v dejstvitelnost. V kancelarijata, v prednata chast na sklada, sedeshe obiknoveno pred sekreter ot tymno dyrvo s bezbroj chekmedzheta i tajni pregradi, v koito dyrzheshhe dukati, a se podpisvashe s natrufen podpis vyrhu firmeni blanki, koito polagashe vyrhu zelenoto sukno na sekretera. Prinadlezheshhe kym kryga na znamenitite saraevski edri tyrgovci, koito pritezhavaha pochtii cjalata charshija: familiite Despich, Dundzherovich, Peshut, Eftanovich, Pyrnjatovich, Besarovich i Kurshumlich – dyrzhaha v svoi ryce pochtii cjalata tyrgovija v tozi grad... Spored avstroungarskite kadastrii, kazhi-

rechi shejset procenta ot Bashcharshija – tyrgovskoto jadro na grada – prinadlezhali na srybskite tyrgovci. Tova bjaha potomci na pochtenite saraevski tyrgovci Damjan, Tripko i Jove, chiito imena sa zapisani v malkata hilendarska cyrkva “Pokrov Bogorodichen”, i koito s darenijata si prez 1740 godina napravili vyzmoznho restavriraneto na tozi hram. Sybiraha se vseki den v starata gostilnica na ime “Drina”, edna prizemna krychma, skrita ot pogledite na ulicata, dylboko v edin dvor blizo do pravoslavnata cyrkva. Obsluzhvashe gi lichno sobstvenichkata, baba Vasa (Stokich) i na tjahnata masa ne smeeshe da sedne nikoj drug. Tova beshe istinsko myzhko svetilishte, v koeto zhenite njamaha dostyp. Voneshe na ostyr dim ot puri, mirisheshe na meka rakija i na myzhki odekolon. Dokato bil pomlad, lelja izpadala v otchajanie ot tova, che mozhel da guljae i po tri dni i tri noshti v dolnoprobnata krychma “Volga” s kjochekchijkite – orientalski tancjorki, izpylnitelki na tanc s korem. Iz grada togava se shushukalo, che Nikola Barosh bil zatvoril “Volga”. Spomnjam si chicho Nikola ot po-kysno vreme, sys srebyrni mustaci i chetimesta pobeljala kosa i sys syvyrsheno skroenite kostjumi ot naj-fin anglijski plat. Noseshe zhiletki s kopcheta ot sedef, a nad obuvkite – geti sys srebyrna zakopchalka, koito mu svaljah, kogato si dojdeshe v kyshti i metneshe s edno dvizhenie vyrhu zakachalkata sivata si shapka *borsalino*.

Prez april 1942 godina beshe otveden s naj-avtoritetnite syrbi kato zalozhnik, no beshe uspjial da podkupi zatvornicheskite pazachi i da izbjaga v Syrbija, za kojato nikoga ne beshe prestaval da mechtae. V Belgrad, v emigracija, tyrguval s kilimi i sedjal v “Zlatnoto burence” na Zeleni venac. Kogato se vyrna v Saraevo, firmata mu beshe nacionalizirana, za direktori bjaha postaveni bivshite mu chiraci, a nego go ostaviha, za da osiguri vyzmoznho da tyrguvat s njakogashnite

mu chuzhdestranni partnjori – na stranata j beshe nuzhna chuzhda valuta. Ne mozha da ponese mudnostta im i napusna vsichko, koeto beshe trupal s godini, i opita s razlichni sdelki, koito veche ne mu se udavaha kakto njakoga. Ne hodeshe i v “Drina” pri baba Vasa, a vsjaka vecher pieshe sam po poloviny lityr rakija v kuhnjata si, zamezvashe s travnishko sirene i slushashe zabranenoto Radio London. Po tova vreme bjah edinstvenijat mu slushatel i chesto zaspivah s glava na masata, dokato toj visoko obvinjavashe novija rezhim na chiraci i pokvareni moshenici.

Vsichko, koeto nauchavah v uchilishte predi obed za novata istorija, chicho Nikola syshtata vecher go oprovergavashe, i tova oshte ot malyk mi pomagasho da shvana i dvete strani-smyrtni vragove. Umrja ogorchen i zabraven, radvajki se edinstveno na vkusa i mirisa na sushenoto ovche meso – mirisa i vkusa na detstvoto mu – koeto dva pyti godishno mu izprashtaha rodnini ot mahalata Sajkovichi kraj Cyrni Lug. Negovoto propadane sydyrzhashe v sebe si istorijata na gibelta na starite saraevski tyrgovski familii. Naj-skypite shapki s elegantno izvita periferija, rairanite kostjumi i rizite s jaki i mansheti ot *plastron*, dade na cigani v zamjana za pujki. Sivite geti ne iskaha da vzemat.